

Vuoden 2016 Möllärimestari-kilpaan lähetettyjen teosten arvioinnit

TIETOTEOKSET

1. Mikkola Seppo, Kouvola: Kouvolan maakärjäkylät

Dokumentti

Kirja kertoo kuivan luettelomaisesti Kouvolan alueen kylistä. Sinänsä teksti on hyvää kieltä, ja on varmasti vaatinut kovaa työtä saada lukuisten kylien asiat samoihin kansiin. Kirjoittaja itse ei pidä teostaan ”tieteellisenä dokumenttina”, koska ei ole kaikkien kylien kohdalta pystynyt asioita todentamaan – kirja on kuitenkin mahtava tietoteos alueeltaan. Kirjoittaja on nostanut esiin sanontoja kylien omilla murteilla, sanontoja ja murre sanoja, jotka ovat jääneet elämään. Ulkopuoliselle on mielenkiintoisinta kirjan alkuosan teksti alueen esihistoriasta ja asutuksesta. Ulkopuolinen ja Kouvolan seutua pintapuolisesti tunteva olisi ehdottomasti kaivannut mukaan karttaa, jossa edes summittaisesti olisi esitetty kylien sijainnit.

2. Ollila Kalevi, Oulu: Kallan vahvat emännät ja elämää Kallantörmällä

Kylähistoria

Teoksen luokittelu on hiukan vaikeaa: teos on vahva dokumentti Utajärven Särkijärveltä, sen yhdestä taloryhmästä. Toisaalta kirjan ajanjakson varhaisimpiinkin vuosiin 1800-luvun loppuvuosikymmeneen on sijoitettu ikään kuin suoria henkilöiden repliikkejä ja tunnetilojen kuvauksia, joissa kirjoittaja on käyttänyt mielikuvitustaan. Myöhempien vuosikymmenten kuvauksissa tällaisia on toki myös, mutta lukija voi hyvin kuvitella, että erikoiset sattumukset ja sanonnat ovat kulkeneet suvussa jokseenkin aitoina. Kirjoittaja ei selitä teoksensa lähdeaineistoa, mutta on todennäköistä, että hän on haastatellut ainakin kirjan toista päähenkilöä, toista kirjan nimessä mainittua vahvaa emäntää ja luultavasti monia muitakin henkilöitä.

Kirjan teksti on erittäin sujuvaa, eteneminen juohevaa ja johdonmukaista. Tekstiin on sopivassa määrin sijoitettu kylähistorian ohella isänmaan historiaa erityisesti sotien ajoilta. Syrjäkylän maalaiselämän kuvaus on myös mukavasti onnistunut niin, että liialliset yksityiskohdat eivät raskauta sisältöä ja kirjan lukee todella mielellään. Ehkä ainoa negatiivinen puoli on loppua kohden ylettömästi runsastuva henkilögalleria, joka täysin vieraalle ihmiselle ei aukene suhteellisen nopeasti luettuna – oman kylän väelle ja omalle suvulle runsas henkilögalleria taas lienee aarreaitta.

Kokonaisuus on erinomainen.

3. Ukkonen Ilona, Äänekoski: Käsityöyrittäjän kasvutarina

Elämäkerrallinen dokumentti

Kirjan minä-kertojan lapsuus on käsitelty lyhyesti ja pääosa teoksesta on itsensä löytäneen taiteilijan yritys elämän kuvausta. Teos on sujuvasti kirjoitettu, aika suppea, mutta kirjassa käydään mainiolla tavalla läpi yksityisen yrittäjän arkea ja kamppailuja niin byrokratiaviidakossa kuin asiakaskontakteissakin. Monelle pienyrittäjälle kirja on elämänmakuinen opas siitä, miten itseensä uskomalla voi päästä eteenpäin nykyisessäkin kovassa markkinayhteiskunnassa. Elämäkerrallisesta käsittelytavasta huolimatta kirja on nimenomaan asiateos.

ANTOLOGIAT

1. Kirjoittajaryhmä Rinki 2015, Kemi: Ikkunalla keltainen kukka

Yli 200 tiheää sivua sisältävä antologia on niin runsas ja moniin suuntiin kurkotteleva paketti, että lukijan on vaikea saada siitä pitävää otetta. Kirjoittajia on 25 ja erilaisia tekstejä – runoja, proosaa, aforismeja ja jopa kohtauksia elokuvakäsikirjoituksesta – lähes 100. Tällaisena kirja toimii oikeastaan vain kirjoittajien pikaesittelynä ja osoituksena kirjoittajaryhmän monipuolisuudesta, ei niinkään itsenäisenä teoksena, joten sen arvioiminen on vaikeaa. Yhtenäistävän teeman ympärille rakentuva ja puolet suppeampi kokoelma kiinnostaisi lukijaa enemmän kuin sinänsä hyviäkin yksittäisiä tekstejä sisältävä, mutta sisällöllisesti hajanainen ja epätasainen järkäle. Antologian runot ovat ohuudessaan lähinnä vain sympaattisia, mutta parhaissa proosateksteissä on voimallisempaa otetta, vaikkapa Anita Myllykosken mainiosti erilaisia ihmistyypejä luonnehtivassa Kirjastossa-novellissa sekä Elsa Partalan vaikuttavan hyytävässä, proosarunomaisessa katkelmassa Äiti.

2. Sastamalan opiston kirjoittajayhdistys, Sastamala: Liemessä

Antologia, lyhyitä kertomuksia

Liemessä-antologia poikkeaa monista muista kirjoittajaryhmien vastaavista teoksista keskityksensä ansiosta: aiheita on vain yksi eli ruoka, tosin varsin monipuolisesti ja eri näkökulmista käsiteltynä. Tekstit ovat proosaa, enimmäkseen yhden tai kahden sivun katkelmia, osin novellimaisia, osin enemmän pakinaa muistuttavia. Ruokaan liittyviä omakohtaisia muistoja käydään tietenkin läpi, mutta mukana on myös fiktiivisiä kirjoitelmia, joissa on annettu mielikuvitukselle enemmän sijaa. Yhdentoista kirjoittajan tekstit on hiottu yhtenäisiksi ja tunnelma pysyttelee aihepiiriin sopivasti pääasiassa positiivisena. Jukka Jussilan kirjoitelmissa on verbaalista ilottelua, ja Kalevi Alkion jutelma 1940-luvun pikkupoikien ensimmäisestä tutustumisesta sitruunaan (Etelän hedelmä) ja Pirkko Eskon viehättävä kuvaus pikkutyön koulupäivästä ja ”pahasta” puurosta (Suklaapuuro) todistavat, että myös alkuaan epämiellyttävistä ruokakokemuksista voi muodostua ihmiselle elämänikäisiä, sydänlämpöisiä muistoja. Kirjan henkeen istuva raikas ulkoasu ja tekstien miellyttävän avara asettelu vahvistavat mielikuvan hyvin suunnitellusta ja huolella toteutetusta kirjaprojektista.

3. Tekstinikkarit-kirjoittajaryhmä, Kuopio: Olipa kerran – ja toisenkin, tekstien ja kuvien kooste Anneli Tuomikoski

Kolmentoista jo eläkeikäisen harrastajakirjoittajan antologia on paremmasta päästä tämän laatuista teoksia. Kirjoitukset ovat melko samanlaisia kuin ne näissä yhteyksissä tapaavat olla: parin sivun pieniä muisteloita elämän varrelta ja varsinkin lapsuudesta, turistimatkojen kuvauksia Turkista ja Afrikasta sekä jokunen arkirealismiin luottava fiktiivinen tarina. Tekstit ovat hyvin kirjoitettuja ja kypsään ikään ehtineiden ihmisten elämäntapausten sävyttämiä. Anneli Tuomikosken kuvaus nuoren, lasta odottavan naisen elämästä maaseudulla kesällä 1939 on erityisen onnistunut tragedian enteilyssään, jonka lukija ymmärtää, mutta jota novellissa ei tuoda esille. Toinen mieleen jäävä tarina on Toivo Määtän kertomus suurista lintuja ihailevasta, erämaan reunalla lomapäiviään viettävästä perheestä, joka tietämättömyydellään tulee aiheuttaneeksi kotkien poikasten kuoleman. Parhaat kaunokirjalliset tuotteet ovat tällaisia: ne näyttävät, eivät selitä, ja jättävät oivaltamisen ilon lukijalle.

LASTEN- JA NUORTENKIRJAT

1-3. Ahtola J.N.V.: Jere miesten matkassa Jere joutuu puhutteluun Jere ja sädepistooli

Poikien seikkailuromaneja

Kyseessä on kirjasarja, jonka kolme ensimmäistä osaa osallistuvat nyt kilpailuumme.

Teoksille on jatkoa ainakin kaksi osaa, teosten nimet mainitaan alkulehdellä. – Kirjojen päähenkilö on Jere, 13-vuotias poika, joka kolmannen osan viimeisillä sivuilla täyttää 16 vuotta. Heti alkuun Jere tunnistaa itsensä homoksi, ja ensimmäinen osa on miesystävän etsimistä, toinen jo vakiintumista, kolmas sitten hakkerointia, epätoivoa ja raakaakin seikkailua. Läpi teosten kuvataan toistuvasti ja toisinaan varsin yksityiskohtaisesti seksuaaliakteja, mikä heterolukijaa ei toistuessaan jaksakaan kovin kiinnostaa.

Sen sijaan kirjoittaja on luonut tausta-asetelmaksi huikean kuvitelman kontrolloiyhteiskunnaksi muuttuneesta Suomesta. Asetelma ja sujuvasti juokseva teksti pitää lukijaa tiukasti otteessaan. Toivottavasti sarjan kaksi - mahdollisesti ja toivottavasti useampikin – jatko-osaa pystyvät pitämään asetelman ja seikkailun koossa. Erinomaisen hyvin kirjoitettu homopoikakirja, jonka seksuaalinen ylilataus häiritsee vain vähän.

4. Hannula Irma, Ylivieska: Popi-kissa kiipelissä

Lastenkirja

Hieno satukirja Popi-kissan seikkailusta metsän väen keskuudessa. Pikkuisen häiritsee se, että alkutarina on keijukaisista, mutta pääosa kirjasta keskittyy kuitenkin metsän eläimiin ja heidän ongelmaansa. Ongelman ratkaisu on loppujen lopuksi aika omintakeinen, mutta sadulle tyypilliseen tapaan onnellinen. Tarina on kuitenkin erinomaisesti kirjoitettu ja niin selkeä, että kirja on taatusti lapsille mieluinen.

5. Pyhäluoto Leena, Pyhäjoki: Hiirisisarukset

Lastenromaani

Kirja kertoo hiirisisarusten seikkailuista Berliinissä, Potsdamissa - ja Pyhäjoella. Tarina on lähes perinteinen eläinsatu – painotus tosin ehkä turhan paljon poika- ja tyttöhiirien seurustelussa -, hyvin kirjoitettu, johdonmukainen ja myös hiiripersonien kuvaus on onnistunut mainiosti. Teos on todennäköisesti hyvinkin mieluinen noin 8-10-vuotiaille lukijoille.

6. Sihvola Päivi, Järvenpää: Himskatin Kauttakulkauppa

Lastenkirja

Varsin pitkä runomuotoinen tarina kaupasta, josta saa melkein kaikkea. Aikuiselle lukijalle tarinasta löytyy monta kutkuttavaa yksityiskohtaa, joita lapsilukija ei luultavasti kuitenkaan oivalla. Runoteksti on riimittelyä, joka toisinaan vähän keinotekoisena ontuu ja väkisin väännettynä tekee sanomasta vaikeasti ymmärrettävää. Jos tarinaa luetaan lapsille ääneen, lukijan tulee tuntea teksti hyvin, jotta sanojen ja sanoman painotukset onnistuvat. Sinänsä kunnianhimoinen ajatus tehdä näin pitkää runoa ja monet yksityiskohdat ovat tosi viehättäviä. Kirjan keskivaiheilta jonkin verran eteenpäin löytyy todella hykerryttävän hauskaa ja tosi onnistunutta tekstiä.

7. Turunen Anu, Kuusamo: Anni ja Sammeli Saariselällä

Lastenkirja

Annin ja Sammelmin tarina saa tässä kirjassa uuden ja loistavan jatko-osan! Nyt seikkaillaan lumipyryssä Saariselällä, jossa sattuu erikoislaatuisia asioita keskellä perinteisen tavallista lomamatkaa. Tavallisen elämän tapahtumat on kuitenkin osattu pukea sellaiseen muotoon, että ne ovat tosi jännittäviä ja lapsellekin täysin ymmärrettäviä. Loppuhuipentumana tarina kiertyy huikaisevaksi ja kutkuttavaksi mielikuvitussaduksi, joka jää elämään lukijan mieleen pitkäksi aikaa. Turunen on aiemminkin osallistunut lukuisia kertoja kilpailuumme ja hänet on myös palkittu. Tämä teos on ehdottomasti Turusen tuotannon parhaita.

8. Turunen Anu, Kuusamo: Pidätkö sinä kuusista?

Lastenkirja

Kaunis pieni ”maalauskirja” kertoo maalaripupun maalaustyöstä metsän kuusten keskellä. Metsästä löytyykin yllättävän monenlaisia kuusia ja tarinan kuvitukseen ja puhekupliin on löytynyt mainioita oivalluksia, jotka tekevät kirjasta iloisen ja hauskan luettavan. Suppea tarina on erinomainen ja ymmärrettävä myös pienille lapsille.

9. Vettenterä Minttu, Riihimäki: Yllättävä ystävä

Lastenkirja

Lohikäärmetarina pienille lapsille. Todella kauniisti kuvitettu (kuvittaja: Keanne van de Kreeke) pieni kirjanen, jonka tekstinä on paikoin riimitelty kaunis satu pienestä lohikäärmeestä, josta tulee sadun sankarin ystävä. Tarina on hieno, mutta kokonaisuus olisi parempi, jos kerronta olisi tavallista proosaa.

ELÄMÄNKERRALLISET

1. Auvinen Elvi, Rovaniemi: Inarin Ellin unet ja muita kertomuksia

Muistelmia

Inarin Ellin unet on tarinamuotoinen kokoelma muisteluksia elämän varrelta. Osassa kertomuksia on vahva draaman tuntu, osassa kuvataan hupaisiakin sattumuksia. Vaikka takakannen esittelyn perusteella voisi luulla, että kyseessä on sairauskertomus, niin kokonaisuutena teos kertoo paljon enemmän: se on myös kasvukertomus ja parisuhdekuvaus. Parasta tarinoissa on sujuvasti soljuva kerronta, joka hyödyntää myös dialogia niin taitavasti, että se synnyttää paikoin jopa kaunokirjallisen tuntuman. Minäkertoja on välillä jopa häiritsevässä määrin erinomainen ja aina oikeassa, mutta myös hyvällä tavalla persoonallinen. Hänestä on aistittavissa vahva tahto kulkea omaa polkuaan.

2. Eräjärvi Veikko, Nokia: Pelko ja häpee

Elämäkerrallinen teos

Kirjoittaja avaa näkymän lapsuutensa maailmaan, jonka ulkoiset puitteet sijoittuvat 1960-lopun ja 1970-luvun Tampereelle. Näkökulma on maanläheinen, vahvasti arjessa kiinni, eikä tuolloista elämää esitetä millään tapaa idyllinä. Isän juominen, väkivaltaisuus ja toimeentulon niukkuus selittävät kirjan nimeä. Lapsen voimakas sisäinen maailma voittaa kuitenkin ankeat olosuhteet. Mieleen tulee Tommi Liimatan *Jeppis*. Liimatan tavoin Eräjärvi paneutuu yksityiskohtiin ja pieniin hetkiin. Mitään suuria draamoja ei kehitellä. Hieman ryhmittelyä ja jänteveyttä teos jää kaipaamaan. Murre sopii sen kerrontaan kuitenkin hyvin ja ajan henki on tavoitettu onnistuneesti.

3. Ihalainen Mikko, Oulu: Yhtä matkaa

Elämäkerrallinen matkakirja

Yhtä matkaa kertoo Mikko ja Marja-Leena Ihalaisen yhteisen taipaleen aikaisista matkoista ja on siten perheen mikrohistoria matkakirjan muodossa. Vuosien varrella he ovat vierailleet kaikkiaan 36 maassa. Aurinkorantalomiin tuovat vaihtelua kaupunkikohteet mm. Ranskassa, Unkarissa, Albaniassa ja Vietnamin. Prahassa Ihalaiset tapaavat Ylen legendaarisen kirjeenvaihtajan Lieko Zachovalovan ja tämä tapaaminen onkin yksi koko kirjan kohokohdista. Vauhtia ja vaarallisia tilanteitakaan ei puutu: esimerkiksi Leningradissa vuonna 1988 taksi jumittaa kiskoille ratikan lähestyessä. Onneksi tilanteesta selvitään säikähdyksellä. - Kannesta kanteen lukien *Yhtä matkaa* on aikamoinen urakka, mutta sieltä täältä lukien elämykset ja matkakokemukset nousevat paremmin esiin. Kirja toiminee myös rohkaisijana ja oppaana sellaiselle, joka ei ole vielä uskaltanut matkailuharrastuksen pyörteisiin.

4. Korhonen Matti, Oulu: Rengin päiväkirja

Elämäkerrallinen teos

Matti Korhonen tunnetaan ahkerana kirjoittajana ja hän on julkaissut useita Limingan historiaa käsitteleviä teoksia. *Rengin päiväkirja* sijoittuu Hämeeseen ja kesään 1948, jolloin Korhonen pestautuu rengiksi Simolan taloon. Päivät kuluvat maatilan töissä, nuorten miesten huvituksissa ja päiväkirjan parissa. Muut pitävät Korhosta humalassa pahapäisenä, vaikka hän on kilttien liminkalaisten lakeuksilta. Koti tuntuu olevan kaukana, mutta sittenkin lähellä: ajatuksissa ja suunnitelmissa. Parhaimmillaan Korhosen kerronta onkin kuvatessaan tunnelmia ja mielentiloja, jotka toimivat kontrastina välillä yksitoikkosille arjen askareille. Kokonaisuutena päiväkirjasta jää kuitenkin seesteinen tuntuma. Se kertoo katkelman nuorukaisen elämästä sotien jälkeisessä Suomessa kuin todeten: näin tapahtui, sellaista elämä oli silloin.

5. Myllylä Pirkko, Oulu: Vanhan kaapin tarina

Kaapin "elämäkerta"

Selkokieline tarina kertoo isoisän rakentamasta kaapista ja sen moninaisista vaiheista. Kaapin elämäkerta havainnollistaa huonekalun eri merkitykset: se on paitsi käytännöllinen tarve-esine, niin myös vertauskuvallinen, sukupolvien ketjun yhdistävä asia, johon liittyy monta aikaa ja elämäntarinaa. Kaappi syntyi häälahjaksi, joutui välillä unohduksiin, mutta sai kokea vielä vanhoilla päivillään uuden kukoistuksen. Tarinan opetus painottaakin huolella ja ajan kanssa tehdyn käsityön arvostamista kertokäyttökulttuurin vastapainona. Selkeä kerrontatyyli sopii hyvin kertomuksen henkeen. Vanhan kaapin tarina antaa elämyksiä ja puhuttelee lukijaa, kuten hyvän selkokirjan kuuluukin tehdä.

6. Nevaharju Lempi, Tampere: Lapsuus ja nuoruus Karjalassa

Elämäkerta

Lempi Nevaharju on syntynyt Karjalan Valkjärvellä 1925 ja elänyt siellä lapsuutensa ja nuoruutensa. Seppo Nevaharju on koonnut äitinsä kirjoittamat muistelmat. Teoksen alussa maatilan töitä ja tapoja kuvataan yksityiskohtaisesti. Isän kuolema syksyllä 1933 ja myöhemmin lähtö evakkoon muodostuvat taitekohdiksi ja ne kuvataan todella elävästi ja todentuntuisesti. Yksistään evakkotaival ja sopeutuminen uuteen elämään riittäisivät aiheiksi yhdelle teokselle. Selviääkö perhe niukkuudesta, vieraudesta ja yllättävistä vaaratilanteista? Vaikka lukija tietää tapahtumien historiallisen kehyksen, koskettaa yksittäisen perheen ja yksilön kohtalo tapahtumien pyörteessä etenkin kun se kuvataan lapsen näkökulmasta. Nevaharju poimii mielenkiintoisia yksittäisiä tapahtumia ja

kokemuksia, jotka ilmentävät tuolloisia tunnelmia laajemminkin. Tässä elämäntarinassa on selkeänä strategiana selviytyminen ja suuntautuminen kohti tulevaa.

7. Niemi Ea, Kerava: Siunattu sukuni: Nybackan tilan tarina

Sukuteos

Siunatun suvun parrasvaloissa ovat kirjoittajan kotitilaa kautta aikain asuttaneet ihmiset. Ajallisesti kerronta ulottuu 1800-luvulta nykypäivään saakka. Omalaatuisista sukulaisista syntyy vivahteikkaita tuokiokuvia anekdoottien ja selkkausten kautta, ja samoin lasten leikkejä ja puuhia entisajan maalaismiljöössä kuvataan onnistuneen elävästi. Hiukset nousevat pystyyn lapsukaisten varispaisteista lukiessa! Historian henkilöissä on särmää ja rosoa, nykyhetkeä kuvataan silotellummin. Kuvat elävöittävät tekstiä, mutta saisivat olla kooltaan aika paljon suurempia.

8. Ojala-Signell Raili, Järvenpää: Sokealle silmänä, kuurolle kielenä

Elämäkerta

Ojala-Signell on kirjoittanut perusteellisen elämäkerran kuurojen- ja sokeaindiakonissa Aune lhalaisesta. Kirja alkaa kerronnalla lhalaisen vanhemmista ja erityisesti punakaartiin löyhästi kuuluneen lhalaisen isän vankila- ja oikeudenkäyntiepisodi on kuvattu yksityiskohtaisesti. Yhtä yksityiskohtaista on sitten myös Aune lhalaisen opiskelu-, työura- ja myös eläkeläispäivien selostus. 455-sivuisessa kirjassa on myös runsaasti kuvia. Kirjan eteneminen on sujuvaa ja kieli hyvää suomea. Otsikointi on turhan vaatimatonta, ja pitkissä jaksoissa on niin paljon yksityiskohtia ja - toki hauskojakin – sattumuksia, että lukeminen on varsin työlästä. Sisällöllisesti kirja on upeaa asiatietoa siitä, mitä kuurojen ja sokeiden kanssa työskentely on ollut aikana, jolloin kuuroa tai sokeaa ihmistä pidettiin toisen luokan kansalaisena. Toki yhteiskunta ja vammaisten ymmärtäminen kehittyvät kirjan kuvaaman ajanjakson aikana.

9. Poimala Kalevi, Rautalampi: Pakoon Petsamosta

Romaani (Elämäkerrallinen?)

Pakoon Petsamosta sijoittuu pääosin toisen maailmansodan aikaan Lapissa: nuoret kalastajien jälkeläiset vaeltavat erämaassa ja yrittävät löytää rauhallisen asuinsijan sodan melskeiden lomasta. Teoksen genreä on hankala määrittää, sillä aika ajoin se muistuttaa jännitystarinaa, mutta pitäytyy kuitenkin hieman omintakeisessa realismissa. Luonnolla on kerronnassa merkittävä rooli, ja metsästyksen ja kalastuksen käytäntöjen kuvailussa on miltei kansantieteellistä tuntua. Lappilaisten sanojen selitysosion olisi voinut liittää joko teoksen loppuun tai alaviitteiksi, sulkeisiin merkittynä ne häiritsevät lukemista. Niin ikään dialogit ja toiston karsinta olisivat jouhevoittaneet tarinaa. Kirjoittaja on kuitenkin ilmeisen kiinnostunut historiasta, mikä on sinällään oivallinen lähtökohta kirjoitusharrastukselle.

10. Puumalainen Irma, Espoo: Lieksan Anni - aikakautensa vahva nainen

Elämäkerta

Lieksan Anni on elämäkerta 1890-1980 eläneestä lieksalaisesta Anna (Anni) Maria Puumalaisesta, kirjoittajan isoäidistä. Juuan Ahmovaarassa syntynyt Anni ehti elää ja kokea sortovuodet, Suomen itsenäistymisen ja ankarat sodat aina kansalaissodasta lähtien. Työväenliike ja naisten poliittinen herääminen olivat lähellä hänen sydäntään. Anni tunnettiin myös kansanparantajana, kupparina ja hierojana. Hän oppi omalta äidiltään, miten luonnonyrttejä käytetään lääkkeenä. Tästä puolesta Annin elämässä olisi mielellään lukenut enemmänkin. - Teoksen taustatyö on ilmeisen huolella tehty, mutta historiallinen konteksti ja kulloisenkin ajan yhteiskunnalliset tapahtumat olisi hyvä tuoda esille siten, etteivät ne hukuta teoksen punaista lankaa, tässä tapauksessa Anni Puumalaisen

kiehtovaa persoonaa ja hänen värikästä elämäänsä. Tosin Suomen lähihistoria osataan tuoda tosi hienosti ja havainnollisesti lukijaneteen. Tiivistäminen olisi tuonut kerrontaan myös sujuvuutta, ryhtiä ja itse päähenkilö – aina sinnikäs ja neuvokas Anni – olisi noussut näkyville selkeämmin. Nyt teos on aika raskas luettava, mikä pudottaa hiukan teoksen sijoitusta sarjassaan. Annin elämäntarinan kirjoittaminen on kuitenkin kulttuuriteko jo senkin vuoksi, että Annin kaltaiset naiset ovat rakentaneet paljon hyvää suomalaiseen yhteiskuntaan.

11. Repo Mauri, Suonenjoki: Oman kodin kaipuu - Hiljan, Wihtorin ja seitsemän revonpojan sukua

Sukukertomus omasta suvusta

Oman kodin kaipuu kertoo kirjoittajan isovanhempien Hilja ja Wihtori Revon ja heidän seitsemän poikansa sukutarinan. Monessa toimessa ollut maallikkosaarnaaja Wihtori Repo ehtii perustaa suurperheen ennen yllättävää kuolemaansa. Hilja on Kivijärven kirkkoherran Frans Petter Krankin tytär. Sukutausta määrittää perheen yhteiskunnallisen aseman, mutta toimeentuloa se ei välttämättä takaa. Wihtorin yllättävän kuoleman jälkeen nuoremmat veljekset joutuvat sukulaisten hoiviin, kuka minnekin. - Perheen vaiheita kuvataan koskettavasti ja mielenkiintoisesti särmää ja elämän synkkiä hetkiä unohtamatta. Lehtikirjoituksia ja kirjeenvaihtoa on siteerattu runsaasti, mikä sopii hyvin teoksen mikrohistorialliseen luonteeseen. Runsas kuvitus elävöittää kerrontaa ja muutoinkin kirja on esteettisesti harmoninen. Siinä on kaunis kansi ja miellyttävä taitto. Kiehtovan sukutarinan lomassa se luo katsauksen myös Suomen aatteiden ja yhteiskunnallisen kehityksen historiaan.

12. Saarisalo Helmi, Kuopio: Helmin herkkupuuro ja muita tarinoita elämän varrelta

Elämäkerrallisia kertomuksia

Helmi kertoo lapsuudestaan hauskoja tarinoita ja sattumuksia. Kertomukset on jaettu viiteen kronologiseen kokonaisuuteen: varhaislapsuuteen, sotavuosiin, nuoruuteen, avioitumiseen sekä taiteilijauraan – pääpaino on kuitenkin lapsuudessa ja nuoruudessa 1930- ja 40-luvuilla. Teoksen lopussa on kirjoittajan runoja ja maalauksia. - Maalaismiljöön arkiaskareista syntyy tasapainoinen havaintojen ja tunnelmien kokonaisuus, jossa on kuitenkin sopivasti vauhtia ja vaihtelevuutta. Tarinoiden kieli on sujuvaa ja huoliteltua. Saarisalo luottaa hyvällä tavalla perinteisen tarinankerronnan voimaan: kun on kerrottavaa ja taitoa kertoa, niin mausteeksi riittää lämmin huumori, joka jääkin oikeastaan päällimmäisenä näistä kertomuksista mieleen. Teos imaisee mukaansa sujuvalla ja mielenkiintoisella kerronnallaan. Hieno kirja!

13. Tähtinen Seppo, Lahti: Joka kuritta kasvaa...

Omaelämäkerrallinen teos

Teos kuvaa kirjoittajan lapsuutta alle kouluikäisestä lukioluokille saakka. Lähes 300-sivuinen tiiviisti ladottu kirja kuvaa lapsuuden ja nuoruuden sattumuksia pikkutarkasti kuvaillen aitoon päätalomaiseen tapaan. Kirjoittajan kieli on erittäin sujuvaa, teos on osattu jakaa kohtalaisen lyhyisiin lukuihin ja myös kappalejako on suorastaan esimerkillistä. Omille läheisille kirja on varmasti erinomainen kuvaus siitä, millaista keskiluokkaisen perheen elämä oli 50-60-luvuilla etelä-savolaisessa pikkukirkonkylässä. Takakansiteksti ja otsikko viittaavat suorastaan osoittavasti perheen sisäiseen kovaan kuriin – kirjan sisällössä poikkeuksellinen kuri ei kuitenkaan tule esiin. Kyllä kuri on ollut samanlaista ja paljon kovempaakin kaikissa tuon ajan kodeissa. Kirja on parhaiten kirjoitettuja ja jäsenneiltyjä elämäkerrallisia teoksia, mitä kilpailuumme on vuosien kuluessa lähetetty. Kirjan ”yleisarvoa” toki pudottaa se, että vastaavanlaisia

tapahtumia on kuvattu sadoissa ja taas sadoissa kirjoissa.

RUNOTEOKSET

1. Aulavuori Jukka, Helsinki: Näin myöhään en välitä

Aulavuoren runoissa ollaan kiinni nykyajan todellisuudessa, lähinnä tiedonvälityksen kautta nähtynä ja koettuna. Suorasukaisissa runoissa pohdiskellaan yksilön osaa ja paikkaa ja onnen mahdollisuutta tauottomana rummuttavan uutisvirran keskellä. Suhtautuminen vaihtelee jossain epätoivon ja sarkasmin välillä: ”murhia, itsekkyyttä, sekasortoa / tarvitsen lohtua / pekonin ja jäätelön jälkeen kaikki on paremmin”. Perusteeton sanajärjestyksellä temppeilu ja verbin sijoittaminen toistuvasti lauseen loppuun häiritsee luettavuutta, mutta parhaissa runoissa on ytyä: ”en tiedä / katsonko ikkunasta / vai onko päässäni Alkon muovikassi”.

2. Härkönen Pirjo-Riitta, Loviisa: Kuvin ja sanoin maalattu

Tukeva teos pitää sisällään Maire Jarvansalon (1922–2011) myöhäisellä iällään maalaamia kuvia ja hänen tyttärensä niiden innoittamana kynäilemiä runoja. Luontoa herkillä vaistolla ja tyyliä kuvailevat maalaukset ja tunteellisuudessaan melko pintapuolisiksi jäävät runot tulevat liaksi kahdesta eri maailmasta, jotta lopputulos olisi aivan harmoninen. Runot puhuvat tärkeistä asioista, mutta olisivat kaivanneet avoimempaa ja viitteellisempää otetta toimiakseen tässä yhteydessä kunnolla. - Maalaukset vaikuttavat siinä määrin tasokkailta, että ansaitsisivat päästä esille näyttelynä jonkin kirjaston tms. tilassa.

3. Junno Eija, Keuruu: Rakkauden ihana kosketus

Pieni kirjanen sisältää 26 lyhyttä rakkausrunoa ja joukon varsin viehättäviä piirustuksia. Runoissa on samaa pelkistyneisyyttä kuin piirroksissakin ja myötämielinen lukija osannee antaa arvoa niiden teeskentelemättömyydelle ja vahvalle tunteelle. Niin kuin yleensä tässä aihepiirissä kokoelma on parhaimmillaan silloin kun rakkauden huumen kuvailu vaihtuu realismiin sävyihin: ”Et suostu kaikkeen / En minäkään / Törmäämme toistemme tahtoon / Ei käännetä selkää / Uskalletaan katsoa silmästä silmään”.

4. Jussila Jukka, Sastamala: Metsämansikka

Metsämansikassa on tanakat 127 sivua rakkausaiheista runoutta riimikaavalla AABB. Suoraan sanottuna runot eivät toimi oikein millään tasolla, mutta niiden positiivisuudelle täytyy nostaa hattua. Takakannen esittelytekstissä Jussilan esikuviksi nimetään Eino Leino ja Lauri Viita, mutta heitä enemmän teos tuo mieleen suomalaiset rap-lyriikat, hyvässä ja pahassa.

5. Kajosmäki Salli, Keuruu: Olet toisella rannalla

Kajosmäen runojen sanasto on runouden kaikkein perinteisintä materiaalia: pimeys, tuuli, sydän, meri, kaikkeus. Tunteet ovat voimakkaasti läsnä lähes joka sivulla: rakkaus, suru, pettymys, onni, kaipuu. Tutusta aineistosta on syntynyt melko tutunomaista runoutta, joka ei juuri pääse yllättämään lukijaa, mutta ei huolellisessa viimeistelyssään petäkään. Kuvituksena olevat Satu Kajosmäen valokuvat tuovat kirjaseen mukaan tuulahduksen nykyaikaa.

6. Kivinen Jouko, Helsinki: Wrightin veljesten unet

Kokoelman avaava kuusisivuinen dadahenkinen runo Pitkäkoipinen mies tuo mieleen niin Beckettin, Kirstinän kuin John Lennoninkin, mutta on samalla omaperäinen, yhtaikaa ajaton ja ajassa kiinni oleva sanataideteos. Jatkossa meno muuttuu totunnaisemmaksi, mutta säilyttää vakavuutta ja sarkasmia yhdistelevän tyyliä. Illuusiottoman tarkkanäköisesti runot (esim. Cadiz ja Cannes 1993) paljastavat kullattujen kulissien taakse kätkeytyvän tyhjyyden. Runoelma Keltainen lehdistö tiivistää näkemyksen yhteiskunnasta, jossa vain raha, pinta ja kuluttaminen merkitsevät jotain ja joka jakaa kansalaisensa julmasti voittajiin ja häviäjiin. Mielipiteet eivät ole uusia ja ainutlaatuisia, mutta ne on kyetty pukemaan tuoreeseen ja persoonalliseen muotoon. Hyvärytmiset runot ovat taidokkaita, vapaasti hengittäviä, kuitenkin tarkkoja ja tiiviitä. Kielen taituruus ja ajatuksen selkeys yhdistyvät tässä teoksessa poikkeuksellisen onnistuneella tavalla. Jollakin tavalla kirjoittaja on kokoelmansa loppua kohden vielä pystynyt parantamaan runojaan niin, että monien omakustannekirjojen täyterunoja tästä teoksesta ei löydy.

7. Kivinen Liisa, Vimpeli: Tumma taivas, valoisat pilvet

Suuri osa kokoelman runoista kertoo menetyksestä, surusta ja kaipuusta ja loputkin runot on rakennettu samanhenkiselle tummasävyiselle perustalle. Kokonaisuus on yhtenäinen, mutta ei raskas tai painostava. Vaikeatkin asiat on maltettu muuntaa runoksi ilman selittämisen ja alleviivaamisen painolastia ja lopputulos on avara ja lyyriinen. Tällaista hellävaraista lähestymistapaa voi pitää teemansa arvoisena. ”Joku valvoo väsymättä / maailmasi ääri viivoja / sairassuoteen laidoille asti, / kunnes käsi irtoaa kädestä, / kylmä lämpimästä.”

8. Koivuranta Eeva, Lahti: Smaragdinvihreitä jälkikuvia

134-sivuinen kokoelma rakentuu pitkistä, luontevarytmisistä runoista, joiden aiheina vaihtelevat esim. linnut, vuodenaajat, matkat ja musiikki- ja taide-elämykset. Ajoittaisista kiihkeistäkin sävyistä huolimatta runojen maailma on enimmäkseen levollinen, ajan ilmiöihin maltillisesti ja järjellä reagoiva. Kultivoituneeksi tällaista tyyliä voi hyvin kutsua. Sivistys on arvossaan, kuten Edith Södergranin haudalla -runo todistaa ja muistovärssyt Anna-Maija Raittilalle ja Erkki Toivaselle vahvistavat. Toisinaan hienostunut ote menee niin pitkälle – esimerkiksi Agadir-sarjassa – että kuvataan enemmänkin todellisuuden ylevöittämää tunnetta kuin itse todellisuutta. Mutta sitähän runous paljolti on, ja tässä kokoelmassa ylevää tunnetta on läsnä kosolti. Teoksesta saanevat irti eniten ne, joille Eeva-Liisa Manner ja muut 1950-luvun klassikkomodernistimme edustavat sitä ”oikeaa” runoutta.

9. Kontiokari Eeva, Vaasa: Unessani kukit yhä

Kontiokarin runoissa kuljetaan elämä läpi lapsuudesta vanhuuteen. Vaikka katse on suunnattu taaksepäin, myös nykyajan ilmiöihin kuten pakolaiskysymykseen on tartuttu rohkeasti ja humaani otteella. Ilmaisuuksissa on suoraa ja abstraktisuutta välttelevää ja tunnelma säilyy mukavan levollisena sivulta toiselle. Aika vähän mitään tuoretta kokoelmalla on annettavanaan, mutta ehkäpä liian originellit runokuvat eivät tähän aihepiiriin istuisikaan. Varsinkin lapsuusmuistoista on syntynyt kaikessa tuttuudessaan ihan viehättäviä tuokiokuvia: ”Me tytöt leikimme kotia ja kauppa, / leikisti astioina lautasten sirpaleet, / voikukat voina ja suolaheinät silakoina.”

10. Koskivuori Marjaana, Hattula: Enkeleiden tiet

Iskevissä, teeskentelemättömissä runoissa on aseistariisuvaa vilpittömyyttä. Vaikka enkeleistä paljon puhutaankin, aiheet tulevat pääasiassa arkisesta elämästä, jolle cp-vamma asettaa omat haasteensa. Asiat sanotaan suoraan, tietoisesti minimalistisesti ja toistoa pelkäämättä. Tummimmatkin sävyt on kuvattu näppärästi ja patetia välttäen: "Okei, tunnen paljon julkkiksii / oon taiteilija / oon runoilija / oon cp-vammanen / mitähän vielä. / No, ehkä ne luulevat, / että elän prinsessan elämää / voivoi, olisipa tää aina tuota / prinsessan elämää."

11. Kreivi Sulo, Kempele: Horisontti

Teoksen alaotsikko kiteyttää olennaisen: Runoja luonnosta ja sen ilmiöistä sekä tunteista elämän eri tilanteissa. Kokoelman runot ovat niin perinteisiä kuin olla voi, asiat sanotaan selkeästi ja konstailematta ja loppusoinnuttelu on kiitettävästi hallussa. Usko Luojaan on vankkumaton ja haltioitumisen kyky elämän ihmeiden edessä ihailtavaa. Runot tuovat mieleen vanhat laulelmat, joita ne jo nimiensä puolesta muistuttavat: Metsäpolku, Elämän varsitie, Valkohanget, Jos laulaja mä oisin, Auringon silta, Andalusia. - Nuoria lukijoita tämäntyyppinen runous tuskin enää juurikaan koskettaa, mutta varttuneemmat voivat hyvinkin löytää siitä jotain itseään puhuttelevaa.

12. Kunttu Timo-Tapani, Kouvola: Arkista

Yksinkertaisella, mutta monitulkintaisella nimellä varustettu teos poikkeaa itse kustannettujen runokirjojen valtavirrasta siinä, että se edustaa nykyrunoa. Runot eivät ole säkeisiin jaettuun vaan aseteltuaan proosanomaisia ja niiden kieli on tietoisesti abstraktia, jopa hämää. Kieli leikittelee ja rikkoo totunnaisia lauseopin sääntöjä kokeellisen nykyrunon tapaan. Kieliaines sen sijaan on vahvasti perinteeseen viittaavaa eikä mistään aleatorisuuden määräämistä hakukonerunoudesta tms. voida puhua. Runot ovat enemmänkin tunteellisuutta korostavia kuin sitä nykyiseen tapaan riisuvia. Muodon ja sisällön välille muodostuu näin ollen ristiriitaa. Kieli on jännitteistä, mutta liian laajana ja ylenpalttisesti maalailevana menettää pian teränsä. Lukija uupuu surrealistisen nokkelaan, mutta tarkoituksettomaan kielivirtaan: "Myöhäistä kai näin varhain kiihtyä, surra ikuisuuskien sameita silmiä, lähivalovuosia papintappajan allakassa." Ehkäpä yritystä on ollut liikaakin ja sen seurauksena on luiskahdettu epäaidon puolelle. Kirjallista lahjakkuutta on kyllä vaikka muille jakaa.

13. Laine Rami, Vantaa: Suloisen elotyön kahdenkeskeiset sulot

Rami Laineen runoissa yhdistyvät perinne ja nykyaika hyvin omapäisellä tavalla. Aiheina toistuvat ikiaikaiset rakkaus ja suomalainen luonto ja maaseutu, mutta ilmaisu on näennäisesti nykyrunoutta pirstottuine muotoineen ja typografisine leikkelyineen. Runot tuovat ensi näkemältä mieleen Tristan Tzaran ja dadaismin, mutta ovat sisällöllisesti paremminkin sovinnaisia kuin erityisen radikaaleja. Arkisuuden, ylevyyden ja tunteellisuuden ristisiitos ei oikein vakuuta, näin konstailevasti toteutettuna varsinkaan. Lukija olettaa sanojen vastaavan tavallista merkitystään myös tässä kontekstissa, joten käsittämättömiksi hajoavista lauseista jäävät uupumaan runoudelle elintärkeät jännitteet. Paras tapa lähestyä tätä kirjaa lienee unohtaa logiikka, nauttia runojen oikuttelevasta julkiasusta ja antaa vain mennä.

14. Mathlin Veli Matti, Raahe: Kuunsolmu

Mathlinin runot ovat subjektiivista etsimisen, kokemisen ja tuntemisen kuvausta. Runoista heijastuu sekä pyrkimys hyvään että realismiksi kypsynyt näkemys ihmisen voimien rajallisuudesta ja siitä ristiriidasta, joka hyvien aikomusten ja asioiden toteutumisen välillä

piilee. Runoissa on kauneuden etsintää ja ihanteellisuuttakin, mutta samalla hiven jotain rikki mennyttä, säröä, joka antaa tekstile syvyyttä. Runot ovat luontevasti sellaisia kuin ovat, yrittämättä liikaa. Rehellisyys, rekisterissä hyvin pysyvä kieli ja pelkistetty, lyhytvirkkeinen rytmi riittävät. Runot eivät myöskään syyllisty väärään tunteellisuuteen, mikä usein on vikana tällaisen, omasta kokemus- ja tunnemaailmasta lähtevän ilmaisun kohdalla. 10–15 heikompaa runoa karsimalla kokonaisuus olisi vielä napakampi, mutta kuten Pentti Saarikoski on sanonut, hyvässä runokirjassa on aina muutama huonokin runo. - Kokoelman valttina on runoista selvästi erottuva Mathlinin oma ääni.

15. Muje Riiko Samuli, Lapinlahti: Sieluni maassa suutelen elämää

Muje jatkaa runoilijana omalla persoonallisella ja tunnistettavalla tavallaan. Runojen hieman viisto tunnelma sekä viehättää että hännää vastaanottavaista lukijaa. Yksilönvapaudesta, omaehtoisuudesta ja elämän kunnioittamisesta on koko ajan kyse. Omintakeista elämänfilosofiaa kuvaillaan nokkelilla pikkurunoilla, joiden taso vaihtelee heikosta erinomaiseen ja joiden kekseliäät nimet tuovat näennäisen yksinkertaisiin säkeisiin lisämerkityksiä. Muje on lahjakkuus, joka parhaimmillaan on selvästi omakustannerunouden normaalitason yläpuolella. Tässä kolme tämänkertaisen sadon onnistuneimpiin kuuluvaa, otsikkoineen: Helppo buddhismi: ”Metsä kuiskii / mäntyjen neulasissa. / Jotkut näkevät vihreää, / toiset puuta ja osa rahaa.” Nahka: ”Minä en etsi. / Se on mukanani. / Selitänkö syvemmin?” Lautanen: ”Luonto kuolee joka päivä meille. / Ruuaksemme.”

16. Selkälä Anu, Raahe: Koiraenkeli

Murrerunokokoelmassa on runoutta siinä määrin, että sisällysluettelollakin on mittaa kuusi sivua. Elämän arkisuuksista aiheensa hakevat loruilevat runot ovat pieninä annoksina ihan hupaisia, mutta suurempana määränä alkavat puuduttaa. Vaikka runot ovat enimmäkseen mitallisia, raikkainta jälkeä on syntynyt luontevasti ilman riimejä, esimerkiksi kirjoittamisen ja taiteilun onnesta ja piinasta kertovassa osastossa (Mona Lisa, Ihan vaan ommiin nimmiin, Runosuoni).

17. Sydänmetsä Helena, Oulu: Hyökyy seitsemäs aalto

Lyyrinen kokoelma rakentuu luontosymboliikan ja eräänlaisen panteistisen kaikkeusfilosofian ympärille. Runot ilmaisevat tarkoituksensa hyvin, mutta olisivat kaivanneet runokuvien tarkentamista tuntuakseen aivan vakuuttavilta. Säkeiden joukossa on kyllä hienojakin, esimerkiksi ”aallot repeilevää kuultopaperia” ja ”Koplin katujen sementinharmaa hiljaisuus”. Parhaimmillaan kieli ja ajatus yhdistyvät merkitykselliseksi kuvaksi: ”valkoisten puusiltojen / kaiteisiin aika / kirjoittaa eilistä / huomista”.

18. Söderudd Isa-Maria, Vaasa: 7 aurinkoa

Söderuddin runokirjan tunnelma on rauhallinen, kertoileva, jopa harras. Aiheet tulevat pääasiassa luonnosta ja lapsuuden- ja nuoruudenmuistoista, mutta yhteiskunnallisissa kannanotoissakin löytyy. Lapsuutta kuvaavissa runoissa on mukavasti 70-luvun mieleen palauttavaa sanastoa: Katri-Helena ja autio hiekkaranta, päärynälinsa, hillopossu, missikisat, Kekkonen. Runot ovat huolellista työtä, joskin vanhahtavasti hieman liian täyteen kirjoitettuja. Vastapainoksi mukana on paljon tarkkoja yksityiskohtia ja punnittuja ajatuksia, eikä huumoriakaan ole unohdettu.

19. Turkki Sirkka, Helsinki: Haikuja

Kokoelmassa on peräti lähes 300 haikumittaan kirjoitettua runoa. Keskenään melko samankaltaiset runot keskittyvät luonnon- ja vuodenaikojen kuvailuun: ”Rikkaruohoa / pukkaa, pukkaa ja pukkaa / Selkä norjistuu.” Aivan luontevasti suomenkieleen istuvaa ilmaisua ei tarkasti tavumitassa pysyminen ole tuottanut, mutta hyvä tunnelma ja havainnollisuus parantavat arvosanaa.

20. Törmänen Leena, Rovaniemi: Suru on tosikko ja lähtee

Niukkasanaisten runojen kokoavana teemana on sairaus, ms-tauti, ja sen herättämät, ymmärrettävän tummasävyiset tunnot. Ilmaisua pysyy yhtä pelkistettynä läpi koko kirjan, minkä seurauksena kokoelma tekee liiankin karsitun vaikutelman. Onneksi ajoittaiset ironian pilkahdukset tuovat teokseen tervetullutta lisämaustetta. Taidokkaat maalaukset täydentävät teemoja ja istuvat runojen tunnelmaan hyvin.

KERTOMUS- JA NOVELLIKOKOELMAT

1. Huttu Timo, Oulu: Sattumia ja sattumattomia

Kertomuksia (alaotsikot: Äijähuumoria; Todellisia ja epätodellisia tarinoita, juttuja) Kertomuskokoelmassa on muutamia tosi pitkiä kertomuksia ja samoin useita hyvinkin lyhyitä juttuja. Muutama kertomus on selkeää kertomusta omista kokemuksista, toisaalta muutamia jutut ovat mielikuvituksellisia eikä näiden juttujen idea aukea kovin helposti. Huumoria on toki mukana, mutta ei siinä määrin kuin teoksen alaotsikko antaisi odottaa. Hyvin kirjoitettua perustekstiä, mutta erityylisten kertomusten sijoittaminen samaan kokoelmaan ei tässä ole ihan nappiin onnistunut.

2-3. Isola Martti, Riihimäki: Kuntoutujan terapiatarinat Terapiatarinoita rotvallin reunalta

Dokumentaarisia ja elämäkerrallisia kertomuksia
Isolan kaksi kirjaa kertovat hänen omaa sairaustarinaansa. Halvaantumisen jälkeen hän aloitti – toki ammattilaisten johdolla – sisukkaan kuntoutumisen. Vuosien kuluessa tutuksi ovat tulleet Suomen lukuisat kuntoutuslaitokset, matkusteleminen ja vammaisjärjestöjen kokoukset. Myös byrokraatia ja kuntoutusetuuksien kiemurat.
Isolan lyhyehköt tarinat lienevät pääosin todellisuuteen perustuvia omaelämäkerrallisia tapahtumia kuntoutusyhteisössä ja suurta osaa kertomuksissa näyttelee suorastaan herkullinen hyväntahtoinen huumori. Isolan kirjat ovat myös erinomainen dokumentti vammaisena elämisen maailmasta, ja kuntoutusta tuntemattomalle lukijalle tarinoihin sijoitetut tietoiskut ovat todella informatiivisia. Tarinoissa on jokin verran toistoa, mutta lukukokemuksen kokonaisuutta toisto ei juuri häiritse. Osin toisto lienee ehkä myös viimeistelemättömyyttä.– Teokset on tässä kilpailussa kuitenkin sijoitettu kertomuskokoelmien sarjaan.

4. Kontiokari Eeva, Vaasa: Piree ja paree

Tarinakokoelma

300-sivuisen opukseen on koottu yhteen kolme vuosina 2002–2009 ilmestynyttä murrekirjaa: Väskynäsoppa, Seittemää sorttia ja Arjen juhulaa. Runoilla ja aforismeilla täydennetyistä sujuvasanaaisesta tarinakokoelmasta on helppo pitää, vaikei murretta kunnolla osaisikaan. Eteläpohjalaisittain pakinoivissa jutuissa päivitellään ihmisten turhaa kiirettä, käväistään kampaajalla nuortumassa 15 vuotta ja vaihdetaan lapsenlapsen kanssa ajatuksia kirjoittamisen saloista: ”Mikset sä mumma käytä tietokonetta kun

kirijootat. Meirän väkikin aina kotona sanoo, jotta kyllä se vielä oppis kun oikeen toresta opettelis.” Esipuheessakin mainittu Vaasan Jaakkoo tulee etsimättä mieleen näitä taiten tehtyjä, humoristisia ja todellisuudentajuisia pikku tarinoita lukiessa.

5. Leino Raimo, Naantali: Osku toril

Murrejuttuja

Näöltään vaatimaton ja painoasultaan enemmänkin kansilla varustettua käsikirjoitusta kuin viimeisteltyä kirjaa muistuttava teos kätkee sisäänsä varsin nautittavia murrejuttuja kahden ikämiehen kohtaamisista ja tuumailuista. Vuoropuhelun muotoon kirjoitetut tarinat pysyttelevät tanakasti maan kamaralla, arjen sattumusten humoristisessa tarkastelussa. Vähäisten tapahtumien – esim. hammaslääkärissä käynnin tai joulukuusenhaun – kuvailuissa on elämänmakuista otetta ja Turun seudun puheenpartta. ”Havukujan ajattelijan” – niin kuin Leino itseään tituleeraa – jutelmat eivät ehkä ole aivan Havukka-ahon ajattelijan tasoa, mutta mukavaa lueskeltavaa yhtä kaikki.

6. Mathlin Tauno, Lempäälä: Kämmenasukki

Tarinakokoelma

Teos sisältää 18 lyhyehköä kertomusta, joita voisi nimittää myös pienoisnovelleiksi. Lähes kaikki tarinat ovat hiukan unenomaisia, epätodellisen tuntuisia ja vertauskuvallisia riippumatta siitä, millaiseen ympäristöön ne on sijoitettu tai millaisia tarinoissa kuvatut tapahtumat ovat. Kirjoittaja hallitsee hyvin tällaisen abstraktin kirjoittamisen eikä selittele, vaikka varmasti tietää, että lukijan on vaikea päästä sisälle tarinan kokonaisuuteen. Erinomaista kieltä!

7. Tiitta Anna, Riihimäki: Ei niin pientä pahaa

Novelleja

Tämä ”epäonnistuneiden rakkauksien kirja” sisältää 6 pitkähköä novellia. Sisällysluettelon 32 lukua on siten harhaanjohtava: luettelossa ovat novellien ”alaluvutkin” ja kuhunkin erilliseen kertomukseen johdattaa mietelause ilman varsinaista kertomuksen otsikkoa. Kirjoittaja on luonut kuusi asetelmiltaan täysin erilaista rakkauskertomusta, juoksupuuta tekstiä sujuvan johdonmukaisesti, paikoin ehkä liiankin arvoituksellisesti kohti loppua – tai alkua, kuten muutamassa kertomuksessa todetaan ja kuten muutamassa kertomuksessa tapahtuukin. Kokoelma on tasalaatuinen, kielenkäyttö erinomaista. Tekstien painopiste on kokijoiden – lähes aina nainen – tuntemuksissa, tunne-elämässä, mietteissä, ajatuksenjuoksussa. Jos novellien alkuasetelmat ovat yllättäviä, yllätyksiä löytyy vielä tekstien lopustakin. – Kirja oli vahvasti esillä vuoden parhaaksi omakustanteeksi, Möllärimestari-tittelin voittajaksi, aivan arvioinnin loppuhetkille saakka

8. Vettenterä Minttu, Riihimäki: Karkausvuoden kauna

Kauhujuttuja

Vettenterä on kirjoittanut pieneen kirjaansa 1-2 sivun mittaisia kauhujuttuja. Kukin juttu on vain 1-2 sivun mittainen. Osa jutuista tosin ei ole varsinaista kauhua, mutta muuten jutut ovat omituisia ja ehkä hätkähdyttäviäkin. Mukana on muutama helmi, mutta monet jutut tuntuvat lähinnä erikoisilta vitseiltä. Niin ikään omituisissakin jutuissa lukija kaipaa jonkinlaista johdonmukaisuutta – monista jutuista sitä kyllä puuttuu. Vettenterä on aiemminkin osallistunut kilpailuumme, ja hänen pitempää proosaa sisältävät teoksensa ovat kyllä huomattavasti tasokkaampia.

ROMAANIT

1. Aalto Jaana, Helsinki: Kotkan tyttö ilman siipiä

Hengästyttävä ja rönsyilevä romaani hurjista nuorista tytöistä rohkealla ja ronskilla kielellä kirjoitettuna. Tarina piirtää raadollista kuvaa siitä, millaisiin tilanteisiin tytöt voivat pahimmillaan väärin ihmisten kanssa joutua ja mitä he saattavat joutua tekemään. Teksti muistuttaa osiltaan Jari Tervon tyyliä kuvailla asioita sivukaupalla virkkeillä ilman pisteen katkaisua. Tyyli sopii romaaniin, joka kertoo levottomista asioista ja levottomista ihmisistä. Lukija ei toisaalta saa hengähdystaukoa tapahtumista hetkeksikään, ellei itse laske romaania käsistään.

2. Estamo Esko, Järvenpää: Stadin kulkijat

Ensivaikutelmaltaan liiankin yksinkertainen romaani on lopulta koukuttava kokoelma hetkiä ja tapahtumia, joista kehittyy kuvaus 1950-luvun nuorten stadilaisten työnteosta, harrastuksista ja opiskelusta. Romaani ei ehkä loista monipuolisella kieliasullaan, mutta teksti on moitteetonta ja kuvailevaa. Mukana on myös stadin slangia. Päähenkilöitä seurataan kirjassa eri tarinoissa ja luvuissa niin, että heidän vuoden 1957 kesästäan syntyä selkeä ajankuva. Muutamat pitkät monologit ovat hieman puuduttavia, mutta kuuluvat toisaalta kirjan henkeen. Kirjan lukee hetkessä kannesta kanteen ilman taukoja. Siitä jää myös yllättävän raikas maku, vaikka puhutaan suhteellisen vanhoista asioista.

3. Hirvonen Leena, Suonenjoki: Uusi Römilä

Hirvonen on aiemmin palkittu kilpailussamme teoksestaan Römin Alli. Nyt käsillä oleva teos on aiemman romaanin itsenäinen jatko-osa. Kirja kuvaa tavallista 50-luvun pieneläjäin elämää niin, että tuon aikaiset tavallisen elämän tavat, kotitalouden askareet ja lasten ajatukset tulevat esiin erinomaisesti, osittain hyvinkin pikkutarkasti. Ainakin samanlaisia aikoja kokenut lukija pystyy samaistumaan niin lasten kuin aikuistenkin maailmaan. Kirjan juoni on varsin yksinkertainen ja konstailematon: köyhäkin haluaa parantaa elinolosuhteitaan ja päähenkilöperhe rakentaa kuvatus kesän kuluessa uuden talon hyvien naapurien talkooavun turvin. – Kirjan kieli on erityisesti repliikeissä elävää murretta, lienee savoa, johon on sekoittunut karjalaa.

Konstailemattomuudessaan ja elävyydessään Uusi Römilä on ehdottomasti kilpailumme parhaita teoksia.

4. Impiö Timo, Porvoo: Saab

Impiön teos käyttää mm. Pentti Haanpään Yhdeksän miehen saappaista tuttua romaanimuotoa, jossa omistajalta toiselle kiertävän esineen kautta kuvataan erilaisia ihmiskohtaloita ja heidän elämiensä risteyspisteitä. Tässä tapauksessa tuo esine on auto, Saab 900, jonka kiertomatkan mukana eletään 20 vuoden ajanjakso Pohjois-Suomessa 1990-luvun alusta näihin päiviin asti. Kerronta on sujuvaa ja tarina sopivasti käänteikäs, joten lukijan mielenkiinto säilyy alusta loppuun. Erityisesti kiitosta ansaitsee ansiokas ja suorastaan pikkutarkan asiantunteva työn kuvaus. Kieliopin horjahtelevuus häiritsee, mutta kauneusvirheineenkin Saab on lukemisen arvoinen kirja. Yhteiskunnan muutokset ja teknologian mullistus käydään tarinankuljettamisen ohessa alleviivaamattoman vähäeleisesti läpi. Asiaankuuluvasti Saab päättyy lopulta sinne, mistä se kieroiksensa aloittikin. Dramaattisen lopun voi halutessaan tulkita symboliksi kaiken olemassa olevan hauraudesta ja katoavuudesta.

5. Jalo Henri K, Helsinki: Isä & Poika & Seurakunta

Jalon romaani kertoo saksalaisesta, suomalaistaustaisesta Klaus-nimisestä nuoresta miehestä, joka lähtee isiensä maahan ottamaan selvää juuristaan ja sukulaistensa elämänkohtaloista. Innoittajana matkaan on äidin jäämistöstä löytynyt käsikirjoitus, jossa kuvaillaan isovanhempien, eno Joonaan ja saarnaaja Vihavaisen johtaman seurakunnan vaihteita. Tarinassa on oma kiinnostavuutensa, mutta lukijalle ei lopulta käy aivan selväksi, mikä tekee juuri tämän tarinan niin tärkeäksi, että se on täytynyt saattaa näinkin mittavan (224 sivua) romaanin muotoon. Myös painoasun viimeistelyn puute häiritsee lukukokemusta, vaikka teksti itsessään on kyllä selkeästi ajateltua ja vetävää.

6. Koskela Väinö, Kouvola: Taivalkosken metsäkämpiltä puujalkojen tukemiseen

Romaani, elämäkerrallinen

Heti alkuun lukijaa hämmentää se, että kirjan kannessa ja nimilehdillä ovat erilaiset otsikot; tässä arvioissa käytetään kanteen painettua otsikkoa.

Kirja kertoo nuoren miehen varttumisesta, armeijasta ja ajautumista mitta/lukumieheksi Metsähallituksen savotoille, sieltä Metsäkylään Kentän kämpppäelämään. Varsin keskeisenä teemana pikkutarkan työnkuvauksen ohella on ”pillunmetsästys”, joka kääntyy varsin imelän tuntuiseksi nyrykkitarinaksi. Kirjoittaja on pakertanut yli 400 tiivistä tekstisivua, jossa suorasanaiset kuvaukset ovat varsin mukavia, mutta repliikit taas on hiottu niin sileiksi ja teennäisiksi, että niitä on oikeastaan aika tuskaisaa lukea. Kirjoitus- ja kielioppivirheitä on runsaasti ja ne olisi voinut välttää jo yksinkertaisella oikolukuohjelmalla. – Taivalkoskelaisena kirjan lukee kuitenkin mielellään, paikat ja osittain muutetut henkilönimet kun ovat tuttuja.

7. Koskinen Joel, Kokkola: Ikuisen maan tarinat – profeettaren ritari

Profeettaren ritari on ilmeisesti ensimmäinen osa kirjasarjasta, joka kantaa nimeä Ikuisen maan tarinat. Lajityyppinä on fantasia. Teos kertoo ritari Jadelin ja Profeetar Marian tarinaa. Kirjan takakannen tiivistelmä lupaa hyvää, mutta itse tarina on vaikeasti hahmotettava ja raskas. Kieli ei ole niin huoliteltua, että siihen jaksaisi paneutua, saati sitten siihen uppoaisi ja odottaisi malttamattomana seuraavaa osaa. Häiritsevää on myös tekstin ulkoasu. Lukemattomat turhat monipisteet ja kolmiohuutomerkkit eivät ole hyvää kieltä, vaikka teksti koskiskelisikin nuoria lukijoita. Kirja jäljittelee fantasiaa, mutta kauaksi se jää tyyliilajin keskikastistakin.

8. Kulkki Timo, Saksa: Ruosteinen rubiini

Kirjoittajan toinen Elias Harmaa –romaani on jämäkkä ja huolella kirjoitettu kansainvälistasoinen seikkailu. Kirjoittaja on nähnyt vaivaa kerätessään tietoja niin Australian Sydneyn oopperatalon ominaisuuksista kuin myös esimerkiksi Cambridgen yliopiston ympäristöstä. Pienet yksityiskohdat aseiden ja luotien ominaisuuksista antavat romaanille ryhtiä jännärinä. Kirjan kieliasu on hyvää. Ulkoasullisesti oli kannattanut kiinnittää huomiota kappaleiden erottamiseen toisistaan jollakin muulla tapaa kuin aukoilla tekstikohtien välillä. Esimerkiksi numeroilla. Luvut olisi myös voinut erotella jotenkin toisistaan, muutoinkin kuin paikannimillä. Tämän kirjan kohdalla kaipasi luonnollisesti sarjan ensimmäistä osaa, jotta päähenkilö olisi tutumpi. Toisaalta kyseessä on itsenäinen tarina. Romaanisarjalle on luonnollista odottaa jatkoa.

9. Lempiäinen Pekka, Kirkkonummi: Suossa kulkijat

Tuotteliaan kirjoittajan 15. teos on tiivistunnelmainen kertomus pienestä ja monitaustaisesta ihmisryhmästä, joka lähtee jäljittämään suohon pudonneen lehmän alkuperää. Teoksessa kuvaillaan kulkijoiden taustoja keskustelevien monologiin kautta. Kulkijoilla on metsässä lehmän jäljillä vaeltaessaan aikaa kertoa toisilleen, mikä on juuri heidän elämänsä suuntaan vaikuttanut. Jollakin tapaa heihin on vaikuttanut myös jokin elämän varrelle osunut lehmä. Päähenkilöiden kautta kirjoittaja pohtii myös ihmiselämän perusasioita, kuten kohtaloa ja vapauden käsitettä. Teos on kieleltään selkeä ja kuvaileva. Juoni on myös selkeä ja kirjoittaja punoo ihmisten taustat hyvin sen ympärille. Turhalta kikkailulta on vältytty, teksti on oikeastaan korostetun yksinkertaista ja helppolukuista, ja kun kirjaa lukee, kielen korostettu yksinkertaisuus tuntuu yhä vain paremmalta ja paremmalta tehokeinolta. Selkeään juoneen on ympätty sopivassa määrin kohtalokasta taikauskkoa tai mystisyyttä sekä syvällistä vertauskuvallisuutta, mikä luontevasti tukee kokonaisuutta. Jonkin verran ehkä saattaa häiritä, että kirjoittaja puhuttelee päähenkilöitä vuoroin etu- ja vuoroin sukunimeltä. Vain päähahmoksi nouseva Matti ja ryhmän ainoa nainen Hannele ovat niitä, joita puhutellaan koko ajan etunimiltä. Tällainen nimien käyttö on mahdollisesti sattumaa, mutta antaa kuitenkin oman mausteensa nautittavaan lukukokemukseen. Ansiokas teos, joka ei kiirehdi, mutta väliin kyllä uuvuttaa pitkäköillä joskin selkeillä monologeillaan ja ajatusten juoksun kuvauksillaan. Niitä kirjoittaja olisi ehkä voinut jollakin tavoin pilkkoa; toisaalta nekin ovat luonteva osa kirjan verkkaista ja melankolista kiireettömyyttä. – Kerrassaan upea teos!

10. Manninen Alpo, Mäntsälä: Mustapukuinen

Selostuksellinen romaani, joka alkaa ikävissä merkeissä ja jonka seurauksia tarinan mittaan tarkkaillaan. Päähenkilöiden taustat selviävät hiljalleen. Romaani on kielellisesti selkeää ja ulkoasullisesti moitteeton. Juonen rakentelu ei ole huimaa, sillä pajatso tyhjenetään kirjassa käytännössä jo ensimmäisen 30 sivun aikana. Sen jälkeen loppukirja on sen selostusta, mitä kunkin päähenkilön kohdalla tapahtuneen jälkeen tapahtuu. Tietysti ikävä tapahtuma poikii jatkoseurauksia, joita kirjoittaja myös ryhtyy selostamaan. Kirjasta olisi saanut ikävästä aiheesta huolimatta aivan kelpo rikosjännärin, jos kaikkea ei olisi paljastettu samantien.

11. Mielonen Markku, Joensuu: Kaksio

Romaani kaksioasumisen ihanuuksista. Ulkoasullisesti melko moitteeton kirja kuvailee usean erilaisen päähenkilön tekemisiä hieman yksinkertaisesti ja samalla yksityiskohtaisesti. Kieliasussa ei ole moitittavaa, mutta toisaalta tekstin kevyt lapsenomaisuus häiritsee paikoin. Tapahtumat etenevät henkilöiden välisten keskusteluiden kautta, eikä juoni tämän vuoksi oikein pääse syvenemään.

12. Moilanen Leo, Suomussalmi: Vain hirvennahkalla

Suomussalmelaisen kirjoittajan viiden omakustanne kertoo edeltäjiensä tapaan metsätyöläisen elämästä korpi-Kainuussa. Tässä kirjassa tosin pääpaino on naimisjutuissa, ei niinkään metsätoissa tai muussa syrjäseutujen elämässä. Kesken kirjan myös teoksen päähenkilö vaihtuu, kun kirjan loppupuolisko on vähän erikoisemmän savottamiehen kertomaa. – Kirjan viimeistely on jätetty kesken ja lopputulos on huolimaton. Kirjoitusvirheitä (pilkut, yhdyssanat, lauserakenteet) on runsaasti, samoin turhaa toistoa, eikä kielikuvistakaan aina saa oikein selkoa. Sinänsä on kunnioitettavaa panna paperille jätkien ajatusmaailmaa.

13. Männikkö Kaarina, Ylivieska: Äiti on viety Moisioon

Romaani, elämänkerrallinen

Minä-muodossa kirjoitettu romaani, jossa on kaksi perusjuonta: äidin mielisairaus ja kyläläisten keskeinen oikeusriita kaatopaikan aiheuttamasta saastumisesta. Juonet nivoutuvat toisiinsa saumattomasti ja ihmiskuvaus on toisinaan suorastaan herkullista. Romaanin kirjoitustyyli on ilmeisen tarkoituksella tehty kepeähköksi, mikä helpottaa lukemista. Lukemista ehkä jonkin verran vaikeuttaa nopea hyppääminen tapahtumasta toiseen, mutta tehokeinona sekin käy. Ladonta on ilmavaa, ja se olisi vaatinut kyllä jonkin verran enemmän huolellisuutta ylimääräisten rivinvälien karsimiseksi.

14. Pajunen Marjo, Helsinki: Tiikerin sulamisaika

Tiikerin sulamisaika on lämminhenkinen romaani yhden aikakauden lopusta nuoren tytön silmin koettuna. Kirjoittaja kuvaa kolmea kesän loppumisen päivää – hellepäiviä ja supermyrskyä - kiireettömästi ja elävästi kaiken matkaa taustoja hiljalleen lisäten. Nuoren päähenkilön tarinaan on helppo samaistua. Kirjan kieli on erinomaista ja ammattimaista. Kirja on tehty alusta loppuun saakka hyvin ansiokkaasti. Henkilöt eivät lyö muiden ylitse. Romaanista tulee mieleen amerikkalaistaiturin John Steinbeckin tuotanto, niin yksityiskohtaisesti ja kärsivällisesti tapahtumia ja niiden miljöötä kuvaillaan. Takakannen kirjoituksen mukaan romaanissa pohditaan ajan voimaa. Sitäkin tekstin sisällä on, ja monissa lähes eleettömästi kuvatuissa tapahtumissa on vahvaa symboliikkaa, joka lähestyy melkein runoutta. Kantavaksi teemaksi ajan voima ei kuitenkaan aivan nouse, vaikka päähenkilö tarkkaileekin, onko edelliskesän onnettomilla tapahtumilla yhteyksiä nykyhetken onnettomuuksiin, kun epäonnistunut rippijuhla yritetään lavastaa uudelleen. Erityisen kaunista ja runollista teoksessa ovat luonnon ja ympäristön taianomaiset kuvaukset, jotka ihan itsesään nousevat esiin kirjan erityishelminä. Erinomainen kirja!

15. Pitkänen Matti, Pietarsaari: Riku

Romaanin nimihenkilö Riku tekee kohtalokkaan virheen ja joutuu syvälle alamaailman syövereihin. Takakannen teksti lupaa paljon ja dekkarimaista otetta, mutta aivan tällaiseen ei romaani yllä. Tekstiä, tapahtumia ja käänteitä on toki paljon. Kirja on myös viiteen eri osaan ja osat vielä otsikoituihin ja numeroituihin lukuihin. Jo niitä selatessa tulee hieman epätoivoinen olo siitä, että kirjaan on tehty kaikkea vähän liikaa. Romaani on kaikessa massiivisuudessaan raskas luettava ja seurattava. Kieliasu ei ole aivan priimaa ja kirjan toimitus olisi voinut keventää romaania ja tehdä siitä helpommin luettavan. Toisaalta henkilöiden keskustelut ovat ihan hyviä ja juonta eteenpäin vieviä.

16. Puikko Maire, Ivalo: Miehet sulattavat jäätä

Lapin maisemiin sijoittuva massiivinen romaani kuvailee kaksijakoisesti naisen elämää, jossa lapsuudessa jäädytetyt tunteet alkavat sulaa hänen miessuhteissaan. Miesten kanssa touhutessaan kirjan päähenkilön alter ego suoltaa tapahtumien väliin hyvinkin kipeitä muistoja lapsuuden hyväksikäytöstä. Teoksen ansioksi on sanottava sen erinomaisen kuvaileva kieliasu. Juoni on toisaalta psykologinen ja myös pohdiskelleva. Tarina on kuitenkin raskastekoinen ja pikkutarkka. Kirjaa lukiessa tulee ikävä ja ahdistava tirkistelijän tunne.

17. Rahikkala Teuvo, Tampere: Viimeinen raja

Romaanissa puidaan Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun rajoille sijoitetun fiktiivisen kylän tapahtumia yhden kesän aikana. Ikääntyvän avioparin Anjan ja Hanneksen perhe on kuvauksen keskipiste. Jo päähenkilöiden kuvauksessa tulee esiin kirjoittajan erityinen vahvuus: henkilö- ja luonnekuvaus. Kirjoittajan kyky tuoda esiin erilaisia ihmisluonteita on

erinomainen. Se näkyy myös muiden keskeisten henkilöiden kuvauksessa. Erikoisia tapahtumia on kuitenkin niin paljon, että se jonkin verran heikentää teoksen uskottavaa juonen kehittelyä, mikä sinänsä on hyvin onnistunut. Kirjan loppu on ehkä hiukan naiivi. Kirjoittajan köyttämät lauserakenteet ovat hiukan kömpelöitä ja kieliopillisesti vääriäkin, mikä vaikeuttaa lukemista alkuun, mutta johon silmä kuitenkin tottuu varsin nopeasti. Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan rajoille sijoittuva murre on sekoitus oulua, kainuuta ja savoa, mikä vaikeuttaa murteen oikeellisuuden arviointia, mutta kaikin paikoin murrekirjoitus ei tunnu oikealta. Kuitenkin teos on parhaita romaaneja tämän vuoden kilpailussamme.

18. Savolainen Urpo, Leppävirta: Kaskisavujen katveessa

Sukutarina

Kaskisavujen katveessa on historiallinen romaani keskiajan Pohjois-Savosta. Se kertoo Leppävirran ensimmäisistä vakinaisista asukkaista ja seuraa yhden suvun vaiheita kahdeksan sukupolven ajan. Lieneekö syynä ajankuvan pintapuoliseksi jääminen vai mikä, mutta romaanin henkilöt tuntuvat elävän paljon lähempänä nykyisyyttä kuin mitä teoksen ajallinen kehys antaa ymmärtää. Ehkä henkilöiden puhetapa on vähän liian moderni, jos kohta dialogi sujuvoittaakin kerrontaa. Koko ajan tapahtuu paljon: on dramaattisia ryöstöretkiä, kamppailua ankaran luonnon armoilla, onnettomuuksia ja ihmissuhdekiemuroita, joista viimeksi mainitut muistuttavat hämmästyttävästi tositelevisiosta tuttuja käännteitä. Tiivistäminen ja näkökulman selkeämpi valinta nostaisivat tekstin oivaltavat kohdat selkeämmin esille. – Kauas historiaan ulottuvan teoksen täytyy olla osin fiktiivinen, siksi se on luokiteltu tässä romaaniksi.

20. Viking Klaus Mungo, Ruotsi: Pääministerin murhaaja (2. osa)

Kuvitteellisen omaelämäkerrallinen romaani

Tuottelias ruotsinsuomalainen Viking on kirjoittanut yli 500-sivuisen tuhdin tekstipaketin, jota hän on elävöittänyt runsaalla valokuvamateriaalilla tapahtumapaikoista sekä lehtiutisista. Uutisista jotka liittyvät löyhästi – tai ei ollenkaan – tekstin sisältöön. Kirjan kieli on hyvää suomea, tekstin jaottelu kappaleisiin ja lukuihin on onnistunutta ja mukana on runsaasti huumoria. Vikingin huumori on omintakeista, ironista ja alkuun nautittavaa; pitkittyessään ja toistuessaan viidensadan sivun aikana kuitenkin jo lähes vastenmielistä. Tekstin eteneminen on aika junnaavaa, väliin pääjuonistaan poikkeilevaa ja myös toistelevaa, mikä tekee lukemisen todella raskaaksi. Niin ikään kirjan monistemaisuus ja täyteen ahdettu ulkoasu ei houkuttele.

Kirjan juoni, ”minän” työskentely siivoojana hiljenevässä sotilastukikohdassa, eläkkeelle siirtyminen ja yllättävä, tulevaisuuden supertoiveita herättävä löytö on suhteellisen mukava, mutta kuten sanottua: hidas eteneminen ei tämän päivän lukijoita houkuta. Täysin irralliseksi jää episodi isäksi ja isoisäksi tulemisesta 67-vuotiaana – omaelämäkerrallisena tapahtumana se silti puolustanee paikkaansa.